

NOTAT

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Det åbne land og Biodiversitet
og Arter
J.nr. NST-400-00087
Ref. Trsla, crnis, bpc
Den 25. november 2014

Høringsnotat

vedrørende

Forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse

(Opfølgning på dele af Naturplan Danmark om etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer og indførsel af et vejledende bødeniveau for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven)

Udkast til lovforslag blev sendt i ekstern høring den 27. oktober 2014 med frist for at afgive høringssvar den 17. november 2014. Lovforslaget har været tilgængeligt på høringsportalen og er udsendt til en bred kreds af offentlige myndigheder, branche- og interesseorganisationer m.v.

Naturstyrelsen har modtaget i alt 19 høringssvar fra ikke-ministerielle høringsspartter, hvoraf 7 høringsspartter oplyser, at man ikke har bemærkninger til lovforslaget, mens 12 høringsspartter har bemærkninger til lovforslaget

Høringssvarene har berørt følgende punkter:

1. Generelle bemærkninger
2. Grønt Danmarkskort
3. Forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer
4. Vejledende bødeniveau for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven

I det følgende gennemgås de væsentligste punkter fra høringssvarene og Naturstyrelsens kommentarer hertil. Ønskes detaljerede oplysninger om høringssvarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar. Naturstyrelsens bemærkninger er skrevet med kursiv.

Ad 1. Generelle bemærkninger

DN mener, at Naturplan Danmark er et stort naturpolitisk fremskridt, og foreningen håber på en bred politisk opbakning til planen og til de konkrete indsatser, der skal udmønte dem. DN anfører videre, at foreningen bakker op om lovforslagets tre elementer, og at det er glædeligt, at der tages lovmæssige initiativer til i højere grad at sikre mere og bedre sammenhængende natur i Danmark. **Friluftsrådet** udtrykker stor tilfredshed med, at regeringen med lovforslaget udmønter helt centrale elementer af Naturplan Danmark, og at der med lovforslaget følges op på tre af Natur- og Landbrugskommissionens

anbefalinger. **Friluftsrådet** havde dog gerne set, at regeringen samtidig havde valgt at følge op på flere af Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger.

Ad. 2. Grønt Danmarkskort

Bemærkningerne til lovforslagets punkt omkring Grønt Danmarkskort kan grupperes i følgende underemner:

2.1. Udpegningen af Grønt Danmarkskort

KL finder det relevant, at der etableres et Grønt Danmarkskort, der skal udgøre en overordnet og sammenhængende planlægningsramme for naturen. **DN** bakker op om Grønt Danmarkskort, selvom foreningen gerne havde set, at lovforslaget indeholdt mere bindende udpegninger. **DN** foreslår videre, at det af kommuneplanen skal fremgå hvilke interesser, der skal sikres på de enkelte arealer inden for Grønt Danmarkskort med udgangspunkt i de interesser, der ligger til grund for udpegningen. **Friluftsrådet** bakker op om forslaget om, at der indføres et nyt planemne i planloven, så kommuneplanerne fremover skal indeholde retningslinjer for udpegning af områder til Grønt Danmarkskort, og rådet noterer sig med tilfredshed, at kommunerne fremover får pligt til at inddrage naturområder i et Grønt Danmarkskort, som samtidig bidrager til borgernes rekreation. **Friluftsrådet** anbefaler samtidig, at friluftsliv indføres i loven som et selvstændigt planemne.

DI og Landbrug & Fødevarer fremhæver væsentligheden af, at erhvervets og landbrugets interesser, herunder udviklingsmuligheder, inddrages, når der planlægges for eksisterende og potentielle naturarealer, at der skal tages hensyn til planlagte og fremtidige projekter ved udpegningen, og at der sikres fleksibilitet i forhold til den fremtidige arealanvendelse.

Dansk Skovforening og **Landbrug & Fødevarer** peger på, at naturindholdet som grundlag for en udpegning af "værdifuld natur" bør uddybes, og peger begge på, at bemærkningernes begreb "større skove" er uklart, ligesom det ikke er indlysende, hvorfor "større skove" i sig selv kan være et udpegningsgrundlag.

Dansk Skovforening, foreslår, at "Nye naturområder, som udvider eller skaber sammenhæng..." i § 1 nr. 2 (ændring af planlovens § 11a, stk. 3, nr. 2) ændres til "Nye naturområder, som kan udvide eller skabe sammenhæng...". **Landbrug & Fødevarer** mener, at udpegningsgrundlaget skal være veldokumenteret og også bør inddrage bl.a. effekten af at sammenbinde arealer, at der ikke bør ske udpegning, før der er gennemført en konsekvensvurdering for husdyrbrug og at udpegning ikke bør ske, hvis en sådan vurdering viser potentielle konsekvenser for husdyrbrug. Endelig finder **Landbrug & Fødevarer** generelt, at Natura 2000-områder som er landbrugsjorde i omdrift ikke bør udpeges. De peger i den sammenhæng på, at ca. 20 % af det terrestriske Natura 2000-areal ifølge analyser foretaget af Videnscenter for Landbrug udgøres af landbrugsjord i omdrift.

Landbrug og Fødevarer finder, at udpegningen bør ske løbende, og at der skal være fokus på at undgå overudpegning ved at lægge ambitionsniveauet for omfanget af udpegningen et sted, hvor der reelt er resurser til rådighed. Endelig fremhæver **Landbrug og Fødevarer** lovforslagets bemærkninger om kommunalbestyrelsernes mulighed for at tilpasse planlægningen til lokale forhold.

Naturstyrelsens bemærkninger

Naturstyrelsen bemærker generelt i f.t. kommuneplanlægning, at kommuneplanen i den enkelte kommune indeholder de overordnede mål for

udviklingen og arealanvendelsen i kommunen og fastsætter retningslinjer for arealanvendelsen for en række emner og rammer for lokalplanernes indhold. Planlægningen sker på baggrund af en afvejning af en række interesser både til hensigtsmæssig erhvervsudvikling, natur og landskab.

Det er intentionen, at Grønt Danmarkskort skal udgøre den strategiske ramme for kommunalbestyrelsernes varetagelse af de samlede naturinteresser, som kommunalbestyrelserne vil skulle fastsætte retningslinjer for under det enkelte planemne i kommuneplankataloget.

Det er et grundlæggende princip i planloven i dag, at det åbne land friholdes for anden bebyggelse end den, der er nødvendig for landbrug, skovbrug og fiskeri.

Ud over udpegning af naturbeskyttelsesinteresserne vil kommuneplanerne også indeholde kommunens udpegning af arealer til at varetage benyttelsesinteresser, f.eks. by- og erhvervsområder, områder med særligt værdifulde landbrugsjorde og områder til store husdyrbrug, biogasanlæg og vindmøller, hvor hensyn til erhvervenes udvikling og særligt prioriteres.

Kommunerne fastsætter i dag også retningslinjer i kommuneplanerne for og udpeger områder til naturbeskyttelsesinteresserne. Lovforslaget betyder, at kommuneplanerne fremover også skal indeholde retningslinjer og områdeudpegninger for et Grønt Danmarkskort.

Det er således forventningen, at udpegningerne af f.eks. erhvervsområder ikke vil blive sammenfaldende med udpegningen til et Grønt Danmarkskort. Det vil det statslige tilsyn af kommuneplanerne også bidrage til at sikre. Der bør derfor normalt ikke være sammenfald og en interessekonflikt med de områder, hvor hensyn til f.eks. investeringssikkerhed for store husdyrbrug prioriteres højest.

Udpegningen til Grønt Danmarkskort bidrager tværtimod til et bedre overblik over, hvor erhvervsinteresser fremover kan udvikle sig. Planlægningen og den langsigtede indsats åbner derfor mulighed for større investeringssikkerhed såvel for landbrugserhvervet som for naturindsatsen.

I forhold til Landbrug og Fødevarers synspunkt om, at grundlaget for hvilke områder, som skal udpeges, er uklart, kan bemærkes, at lovforslaget netop tager udgangspunkt i, at kommunerne – med deres lokalkendskab – med udgangspunkt i de nationale kriterier (bl.a. udpegning af eksisterende Natura 2000-områder på land samt øvrige eksisterende værdifulde naturområder) og Digitale Naturkort konkret skal vurdere hvilke naturområder, som bør udpeges til Grønt Danmarkskort. Kommunerne skal i denne vurdering tage udgangspunkt i naturområder, hvor naturindholdet på forhånd er stort eller som kan bidrage til en forbedret sammenhæng eller med en rimelig indsats kan forbedres, og hvor tiltag for naturen derfor kan iværksættes omkostningseffektivt. Det gælder f.eks. større skove. Dette vil sammen med en definition på ”værdifulde naturområder” blive præciseret i bemærkningerne til udkastet til lovforslag. Landbrug og Fødevarers forslag til en præcisering af det 2. nationale kriterium i § 11 a, stk. 3, nr. 2, vil endvidere blive imødekommet i udkastet til lovforslag.

Landbrug og Fødevarers ønske om, at Natura 2000-områder, som anvendes til landbrugsdrift, ikke skal indgå i udpegningen til Grønt Danmarkskort, kan imidlertid ikke imødekommes. Det er således en grundpræmis i lovforslaget, som udmønter Natur- og Landbrugskommissionens anbefaling om et nationalt naturnetværk, at alle Natura 2000-områder på land skal udpeges og udgøre rygraden i et Grønt Danmarkskort.

For så vidt angår Friluftsrådets synspunkt om, at friluftsliv bør indføjes i planloven som et selvstændigt planemne bemærkes, at planloven allerede indeholder bestemmelser om varetagelsen af særligt rekreative interesser. Det følger således af § 11 a, nr. 8, at "Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for....8) beliggenheden af arealer til fritidsformål, herunder kolonihaveområder og andre rekreative områder" og af § 11 b, stk. 1, nr. 5, at: "Rammer for indholdet af lokalplaner fastsættes for de enkelte dele af kommunen med hensyn til...5) byomdannelsesområder, hvor anvendelsen af bebyggelse og ubebyggede arealer til erhvervsformål, havneformål eller lignende aktiviteter skal ændres til boligformål, institutionsformål, centerformål, rekreative formål eller erhvervsformål, der er forenelige med anvendelse til boligformål". På den baggrund vurderes det ikke nødvendigt at styrke det lovmæssige ophæng for den regionale og kommunale varetagelse af rekreative og herunder friluftsmæssige interesser yderligere.

2.2. Nationale kriterier og Digitale Naturkort

DN foreslår, at sikring af drikkevandsinteresser, større sammenhængende landskaber, geologiske interesser og fredede områder føjes til det nationale kriterium i lovforslagets § 11 a, stk. 3, nr. 3 (naturområder, som samtidig bidrager til andre formål).

Bæredygtigt Landbrug foreslår, at det præciseres i lovforslagets bemærkninger, at de Digitale Naturkort er vejledende og ikke retligt bindende, og at det altid bør bero på en konkret vurdering af det konkrete naturområde, om det falder indenfor eller udenfor de givne kriteriet. DN foreslår, at Digitale Naturkort integreres med de øvrige arealdata i Danmarks Arealinformation. KL understreger væsentligheden af, at de Digitale Naturkort understøtter kommunale arbejdsgange og, at der bør være fokus på, at kortene snarest kan anvendes af kommunerne, at data kan tilgås, downloades og præsenteres, så det modsvarer det kommunale data-set-up, og at kortene er en del af Danmarks Miljøportal.

Naturstyrelsens bemærkninger

Digitale Naturkort og de tre nationale kriterier vil udgøre et fagligt bidrag til kommunernes udpegninger og skal samtidig medvirke til, at kommunerne udpeger naturområder ud fra den samme overordnede prioritering og dermed bidrage til øget ensartethed på tværs af kommunegrænser. Naturstyrelsen forventer at udarbejde en vejledning om Grønt Danmarkskort, som bl.a. forventes at indeholde konkrete eksempler på, hvordan planlægningen vil kunne gavne biodiversiteten mest muligt og indfri synergieffekter med f.eks. klimatilpasning og -forebyggelse, bedre vandmiljø eller rekreation. Naturstyrelsen forventer endvidere i 2015 at afholde workshops for kommunerne om det nye planemne og udmøntningen heraf i kommuneplanerne.

For så vidt angår DN's ønske om at tilføje yderligere emner til de emner, som kommunerne skal overveje under det 3. nationale kriterium (naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning- og forebyggelse, et bedre vandmiljø eller rekreation), bemærkes, at de emner, som fremgår af lovtæksten ikke er en udtømmende liste. Flere eksempler følger af bemærkningerne og stammer fra det Tværministerielle udredningsarbejde <http://naturstyrelsen.dk/publikationer/2014/okt/udredning-om-en-model-for-et-nationalt-naturnetvaerk/>. Der er således ikke noget til hinder for, at kommunerne vælger at inddrage andre elementer end de i lovtæksten angivne. I f.t. emnerne foreslået af DN bemærkes dog, at der for så vidt angår større sammenhængende landskaber, geologiske interesser og fredede områder er tale om emner, som allerede følger af den gældende lovs § 11 a. Det er således Naturstyrelsens forventning, at kommunerne vil skulle inddrage disse planemner i udpegningen af Grønt Danmarkskort bl.a. efter det første kriterium om

eksisterende værdifulde naturområder og i øvrigt samtænke planlægningen af de samlede naturinteresser.

For så vidt angår Bæredygtigt Landbrugs synspunkt om, at de Digitale Naturkort bør være vejledende, bemærkes, at det følger af lovforslaget, at kommunerne til deres udpegning får pligt til at anvende Digitale Naturkort. Digitale Naturkort består imidlertid af en række kortlag, bl.a. et nyt biodiversitetskortlag med data over levesteder for rødlistede arter, der er truede eller sjældne og et nyt samlet kortlag over alle de kortlagte levesteder og potentielle levesteder for rødlistede arter. Da der imidlertid er tale om data, hvor der uundgåeligt hæfter sig en vis usikkerhed omkring de præcise lokaliteter og arters tilstedeværelse til en hver tid, er der overladt et vidt skøn til kommunerne i f.t. at anvende de viste data i sammenhæng med de tre nationale kriterier og omsætte dem til konkrete udpegninger. Det er således forventningen, at den enkelte kommunalbestyrelse på baggrund af de Digitale Naturkort og nationale kriterier konkret vurderer, om de naturområder, som de Digitale Naturkort og de nationale kriterier peger på, indeholder en naturkvalitet eller øvrige egenskaber, som understøtter opbygningen af et Grønt Danmarkskort og derfor bør udpeges. I den forbindelse lægges vægt på de enkelte kommunalbestyrelsers muligheder for at tilpasse planlægningen til lokale forhold.

For så vidt angår DN's forslag om at integrere Digitale Naturkort med de øvrige arealdata i Danmarks Arealinformation bemærkes, at Naturstyrelsen er enig i, at det på sigt er hensigtsmæssigt, at de Digitale Naturkort indgår sammen med de øvrige arealdata i Danmarks Arealinformation (Miljøportalen)

I f.t. KL's ønske, om at der skal være fokus på, at kortene snarest kan anvendes af kommunerne, bemærkes, at de Digitale Naturkort allerede ligger tilgængelig på Naturstyrelsens hjemmeside: <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk>. Naturstyrelsen holder særskilt workshop om de Digitale Naturkort for udvalgte kommuner den 2. december og vil også afholde workshops om det nye planemne i 2015.

2.3. Inddragelse af lodsejere og andre interessenter ved udpegningen Landbrug og Fødevarer, Bæredygtigt Landbrug og Dansk Land- og Strandjagt finder det helt afgørende at udpegningen sker i dialog med lodsejere og bygger på frivillighed. **Landbrug og Fødevarer** mener, at også nærliggende husdyrbrug bør inddrages ved udpegningen, ligesom lodsejerne bør være klageberettigede i forhold til kommunens udpegning. Endelig anføres, at Naturstyrelsens vejledning bør udarbejdes under inddragelse af interessenterne.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Udpegningen af områder til Grønt Danmarkskort vil ske som en del af kommuneplanens retningslinjer. Det er et af planlovens hovedformål, at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet.

Efter planloven er kommunerne derfor forpligtede til at offentliggøre planforslag med en frist på 8 uger med mulighed for indsigelser og høringssvar. I denne periode kan borgere, staten, andre kommuner, interesseorganisationer, erhvervsvirksomheder m.v. kommentere på planens indhold. Der vil derfor også være mulighed for at kommentere på forslaget til retningslinjer for Grønt Danmarkskort og den konkrete udpegning af områder til Grønt Danmarkskort. Kommunen er ikke efter planloven forpligtet til at ændre i planen på baggrund af indsigelserne.

Planlovens almindelige klageregler vil finde anvendelse, såfremt en lodsejer ønsker at påklage en kommunes udpegning af områder til Grønt Danmarkskort. Det indebærer, at klager over en kommunalbestyrelsens udpegning af områder til Grønt Danmarkskort vil kunne påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, som vil kunne efterprøve retlige spørgsmål.

Endelig bemærkes i f.t. Landbrug & Fødevarer ønske om at blive inddraget i arbejdet med vejledningen om et Grønt Danmarkskort, at Naturstyrelsen forventer at sende et udkast til vejledning i høring blandt relevante interessenter.

2.4. Hvordan spiller udpegningen sammen med de øvrige emner i kommuneplankataloget?

Landbrug og Fødevarer efterspørger en beskrivelse af forholdet mellem det foreslåede planemne og det allerede gældende planemne om naturinteresser.

DN foreslår, at sammenhængen mellem Grønt Danmarkskort og beskyttelsesinteresserne i det åbne land som de varetages gennem planloven tydeliggøres i bemærkningerne.

Naturstyrelsens bemærkninger

Grønt Danmarkskort skal udgøre den strategiske ramme for kommunalbestyrelsernes varetagelse af de samlede naturinteresser, som kommunalbestyrelserne fortsat vil skulle fastsætte retningslinjer for under det enkelte planemne i kommuneplankataloget. Udpegningen af Grønt Danmarkskort vil derfor skulle samtænkes med udpegningen af områder omfattet af eksisterende planemner om natur. Det gælder særligt § 11 a, nr. 13, om varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne. Men også øvrige relevante emner i kommuneplankataloget vil på baggrund af afvejninger i den kommunale planlægning kunne understøtte udpegning af et Grønt Danmarkskort. Der er således ikke med lovforslaget tiltænkt en ændring af kravene til fastsættelse af retningslinjer for de øvrige planemner. Dette vil blive præciseret i lovforslagets bemærkninger.

2.5. Realisering af Grønt Danmarkskort

DN finder, at der mangler incitament for kommuner og lodsejere til at bidrage med jord til et Grønt Danmarkskort og finder det problematisk, at virkemidlerne baserer sig på frivillighed og midlertidige foranstaltninger. **DN** foreslår derfor, at det i relevant lovgivning sikres, at reduktion af jordbeskatning for arealer i netværket, jordfordeling og målretning af landbrugsstøtten til arealer i netværk udenfor Natura 2000-områderne, kan anvendes til virkeliggørelse af Grønt Danmarkskort.

KL foreslår, at der skabes rammer for implementeringen af Grønt Danmarkskort, f.eks. ved at give kommunerne adgang til at anvende jordfordeling i Natura2000 indsatsen.

DN, Friluftsrådet og **KL** peger på vigtigheden af en løbende og målrettet opfølgning på udviklingen og fremdriften i naturnetværket. **Friluftsrådet** peger i den forbindelse på miljøministerens mulighed for at bistå kommunalbestyrelserne med vejledning og for at gøre indsigelser mod kommuneplaner, der ikke kvantitativt eller kvalitativt lever op til forudsætningerne for et Grønt Danmarkskort, herunder til koordinering på tværs af kommunegrænser.

Naturstyrelsens bemærkninger

DN's ønske om reduktion af jordbeskatning og målretning af landbrugsstøtte for arealer indenfor Grønt Danmarkskort ligger udenfor rammerne for lovforslaget. Det er i øvrigt Miljøministeriets vurdering, at lovforslaget i sin nuværende form indeholder en balanceret model for realiseringen af et Grønt Danmarkskort baseret på frivillige indsatser og et samarbejde mellem myndigheder, lodsejere og interesseorganisationer. Med Naturplan Danmark forventes der etableret ca. 25.000 ha ny natur, og det forventes, at der plejes ca. 90.000 ha natur med tilskud fra Landdistriktsprogrammet, samt igangsættes LIFE-naturprojekter og indsatser for bedre biodiversitet i skovene. Det er derfor Miljøministeriets vurdering at der med de kommende effekter af Naturplan Danmark inklusiv en ny Naturfond vil blive en bred vifte af frivillige virkemidler som kan medvirke til at realisere et Grønt Danmarkskort.

For så vidt angår DN's ønske om, at jordfordeling kan anvendes som incitament til at virkeliggøre Grønt Danmarkskort bemærkes, at instrumentet jordfordeling allerede i dag kan anvendes. Det følger således af jordfordelingsloven, at kommunerne kan oprette jordkøbsnævn og opnå bemyndigelse til at købe jord på lige fod med staten.

Naturstyrelsen kan endvidere oplyse, at en række LDP-ordninger som fx etablering af vådområder, udtagning af lavbundsarealer såvel som statslig og privat skovrejsning kan ske uden for Natura 2000-områderne, og som sådan – i det omfang kommunerne medtager disse nye naturområder i den kommende naturplanlægning - kunne medgå til den gradvise udvikling af det Grønne Danmarkskort.

For så vidt angår Friluftsrådets overvejelser omkring den statslige opfølgning på den kommunale planlægning for Grønt Danmarkskort bemærkes, at der i den gældende planlov er fastsat de generelle rammer for det statslige tilsyn med kommuneplanlægningen. Miljøministeren skal således ifølge planloven hvert 4. år offentliggøre en oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen. I oversigten gengives de krav, som kommuneplanerne skal opfylde for at tilgodese de statslige interesser. Det er krav, som har hjemmel i enten planloven, anden lovgivning, beslutninger i Folketinget, eller som stammer fra politiske aftaler.. Kravene omhandler f.eks. benyttelse og beskyttelse af det åbne land. Oversigten udgør både et redskab for kommunerne i deres planlægning, og for Naturstyrelsen ved vurderingen af, hvorvidt de statslige interesser er varetaget eller om forslaget til en kommuneplan giver anledning til indsigelse.

Miljøministeren har i den forbindelse pligt til - på samtlige ministres vegne - at gøre indsigelse mod kommuneplaner, hvis de strider mod overordnede interesser. Det skal ske i løbet af offentlighedsperioden, og indsigelsen medfører, at planforslaget ikke kan vedtages, før der er opnået enighed om indholdet. Det er Naturstyrelsens forventning, at den kommende Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen vil blive offentliggjort i starten af 2015. Heri vil bl.a. indgå de statslige interesser for Grønt Danmarkskort.

2.6. Hvilke konsekvenser har udpegningen af Grønt Danmarkskort for erhvervsinteresserne?

Landbrug & Fødevarer tilkendegiver, at udpegningen af potentiel natur vil kunne få store konsekvenser for de berørte lodsejere, særligt i forhold til fald i arealernes værdi og anvendelsesmuligheder samt for fremtidige muligheder for udvikling af husdyrproduktionen. **Landbrug og Fødevarer** anfører, at det af lovforslaget tydeligt bør fremgå, hvilke konsekvenser en udpegning til potentiel

natur vil have for ansøgninger om tilladelser og dispensationer efter både planloven og anden lovgivning i eller i nærheden af de udpegede områder og foreslår indsat følgende formulering i bemærkningerne: ”Udpegningen til naturnetværk har i sig selv ikke nogen konsekvenser for den fortsatte anvendelse af arealer til jordbrug og lignende aktiviteter. At et areal er udpeget som en del af naturnetværket må ikke have nogen konsekvenser for miljøregulering af jordbruget i generel forstand hverken i forbindelse med regulering af eksisterende aktiviteter eller i forbindelse med kommunernes behandling af ansøgninger efter anden lovgivning.” **Landbrug & Fødevarer** og **Dansk Land- og Strandjagt** finder, at lovforslaget indebærer en restriktion på anvendelsen af privat ejendom og anfører som **Bæredygtigt Landbrug** på dialog og frivillighed som en afgørende forudsætning for udpegnings af arealer. **Landbrug & Fødevarer** anfører videre, at hvis det Grønne Danmarkskort viser sig at få betydning for udvikling af landbrugsbedrifter og anvendelsen af arealer i eller i nærheden af kortlagte områder, skal dette udløse erstatning til de berørte lodsejere.

Dansk Jægerforbund er positive overfor et Grønt Danmarkskort, men finder ikke, at det skal anvendes i fm. generelle tiltag vedrørende jagt i områderne.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Naturstyrelsen kan oplyse, at kommunernes planlægning allerede i dag indebærer, at Danmark deles ind i områder, som udpeges til f.eks. by- og erhvervsområder, områder med særlig værdifulde landbrugsjorder og områder til store husdyrbrug, biogasanlæg og vindmøller. Andre områder udpeges til at varetage beskyttelsesinteresser (natur, landskaber, skovrejsning m.v.). Det er forventningen, at Grønt Danmarkskort vil blive udpeget der, hvor der i forvejen er natur. Med et Grønt Danmarkskort skabes en masterplan for, hvor vores naturområder findes lige nu, og hvor de skal udvikles og forbindes fremover. Og et Grønt Danmarkskort bidrager således til et bedre overblik over, hvor erhvervets interesser fremover skal udvikle sig. Planlægningen og den langsigtede indsats åbner derfor mulighed for større investeringssikkerhed, ikke mindst for landbrugserhvervet.

Udpegningerne til et Grønt Danmarkskort bliver som nævnt foretaget i kommuneplanens retningslinjer. Kommuneplanens retningslinjer har ingen direkte retsvirkninger for borgerne men udgør bl.a. grundlaget for behandling af en række sager, herunder den konkrete administration i det åbne land. Det betyder helt konkret, at en udpegnings af områder til Grønt Danmarkskort ikke i sig selv har retsvirkning for fx den landmand, som eventuelt har sin jord inden for udpegningen. Sådan forholder det sig også i dag, hvor kommunerne udpeger fx skovrejsningsområder og grønne korridorer, som indtegnes på kort i kommuneplanen, men ikke har retsvirkning for borgere og virksomheder.

Selvom kommuneplanen som udgangspunkt ikke har retsvirkning overfor borgere og virksomheder, er kommunerne efter planloven forpligtet til at virke for kommuneplanens gennemførelse i sin administration af konkrete afgørelser om fx landzonetilladelse til at foretage udstykning, udvidelse af husdyrbrug og byggeri i skov.

I nogle sager kan planlovens virke for bestemmelser ikke tillægges betydning. Det drejer sig om de sager, hvor Folketinget i forbindelse med vedtagelse af den relevante lovgivning har fastlagt hvilke elementer, der skal indgå i afvejning af de enkelte sager. Det drejer sig fx om husdyrlovgivningen. Baggrunden herfor er, at Folketingets behandling af en lov (fx planlov) ikke kan ændre ved det, som Folketinget har vedtaget i forbindelse med vedtagelse af en anden lov (fx husdyrlov) med mindre det udtrykkeligt fremgår, at den pågældende lovgivning har betydning for andre love. Dette er ikke tilfældet i lovforslaget om et Grønt

Danmarkskort. Kommuneplanens udpegninger og retningslinjer kan således ikke tilsidesætte sektorlovgivningen. Kommunen skal derfor træffe sine afgørelser inden for de rammer, som den gældende sektorlovgivning fastlægger.

Særligt om husdyrgodkendelseslovgivningen skal der henvises til, at den i vid udstrækning normerer kommunalbestyrelsernes skønsbeføjelser for varetagelsen af naturinteresserne i medfør af kommuneplanen i forhold til godkendelsespligtige husdyrbrug. Det er således efter disse regler og ikke planloven og et Grønt Danmarkskort, at kommunerne skal afgøre sager om fx udvidelse af husdyrbrug.

I andre sager end ovennævnte, hvor kommunalbestyrelserne ved Folketingets vedtagelse af den relevante lov er tillagt store skønsbeføjelser, og hvor sektorlovgivningen ikke nærmere angiver, hvilke kriterier, der skal lægges vægt på, kan det være sagligt at lægge vægt på udpegningen af et Grønt Danmarkskort. Det følger af det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, at det Grønne Danmarkskort skal afvejes i forhold til andre interesser i arealanvendelsen. Det må normalt antages, at der tillige skal foreligge aktuelle konkrete naturprojekter i kombination med det Grønne Danmarkskort, før der kan lægges væsentlig vægt på dette.

Kommunens afgørelser efter sektorlovgivningen vil kunne påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, som i sine afgørelser om fx kommunens landzonetilladelser og efter husdyrgodkendelsesreglerne vil efterprøve både retlige spørgsmål (om fx procedurer er overholdt) og om kommunens afvejning i den konkrete sag er korrekt. Nævnet vil således fx kunne ændre en tilladelse til et afslag og omvendt.

Realiseringen af et Grønt Danmarkskort sker gennem kommunernes administration af kommuneplanens retningslinjer, idet et Grønt Danmarkskort bidrager til overblik over naturens reelle og potentielle udviklingsmuligheder og til overblik over udviklingen af de berørte erhvervs udviklingsmuligheder.

Ud over kommunernes administration af retningslinjerne for et Grønt Danmarkskort vil også statens, Naturfondens og privates indsats for naturpleje, naturgenopretningsprojekter, vådområdeprojekter og skovrejsning m.v. indgå i realiseringen af et Grønt Danmarkskort. For private betyder det, at lodsejere kan betjene sig af eksisterende tilskudsmuligheder, som findes nationalt og under EU's Landdistriktsprogram, til f.eks. at finansiere en omlægning af landbrugs- eller skovbrugsdriften til mere naturvenlig drift, udtagning af lavbundsarealer og skovrejsning. Lovforslagets bemærkninger vil blive præciseret i overensstemmelse med ovenstående.

Det skal endelig bemærkes, at Grønt Danmarkskort heller ikke forventes at få betydning for udøvelse af jagt i områder omfattet af udpegninger til Grønt Danmarkskort, idet lovforslaget ikke ændrer i gældende sektorlovgivning om jagt.

2.7. De erhvervsøkonomiske konsekvenser af Grønt Danmarkskort
Dansk Skovforening og Landbrug og Fødevarer finder, at beskrivelse af de økonomiske konsekvenser ikke tager højde for konsekvenserne for de berørte lodsejere og de erhvervs- og samfundsmæssige omkostninger. De peger særligt på intentionen om, at der også skal udpeges nye potentielle områder, der kan skabe sammenhæng, og at dette kan omfatte områder, der ikke i dag nødvendigvis er omfattet af en særlig beskyttelse. **Dansk Skovforening og Landbrug og Fødevarer** mener derfor, at lovforslaget i praksis kan få konsekvenser, navnlig

hvor en aktivitet kræver godkendelse og hvor lovforslaget giver kommunen adgang til at lægge afgørende vægt på planlægningen ved vurderingen af en konkret sag.

Samtidig finder **Landbrug og Fødevarer**, at der i bemærkningerne og i forbindelse med gennemgangen af de økonomiske konsekvenser skal tages højde for betydningen af ny natur for erhvervets fremtidige udviklingsmuligheder og af kommunernes pligt til at virke for at kommuneplanen omsættes til virkelighed.

Naturstyrelsens bemærkninger

For så vidt angår de ovenfor beskrevne forventede økonomiske konsekvenser af udpegningen af Grønt Danmarkskort bemærkes, at det er en grundpræmis for realiseringen af Grønt Danmarkskort, at denne skal ske ved frivillighed. Der vil således ikke kunne iværksættes naturindsatser, hvis ikke den pågældende lodsejer ønsker det. Lodsejeren kan endvidere forvente at få fuld kompensation fx i form af betaling efter gældende markedspriser i de berørte lokalområder ved jordopkøb eller tilskud efter Landdistriktsprogrammet til iværksættelse af fx naturvenlig drift, udtagning af lavbundsarealer m.v. I lyset heraf er det Miljøministeriet ved Naturstyrelsens vurdering, at udpegning af et Grønt Danmarkskort ikke vil indebære fald i jordpriserne for de lodsejere, som ligger indenfor et Grønt Danmarkskort.

2.8. Ønsker om yderligere elementer i Grønt Danmarkskort

DN finder, at der mangler klare mål for, hvor stort et areal, der skal indgå i Grønt Danmarkskort, og mål for hvilken naturkvalitet, der ønskes opnået på arealerne. **DN** foreslår videre, at det af kommuneplanen skal fremgå, hvilke interesser der skal sikres på de enkelte arealer inden for Grønt Danmarkskort med udgangspunkt i de interesser, der ligger til grund for udpegningen af arealerne.

DN foreslår, at fremdriften følges for at sikre opfølgning og evaluering af de ønskede mål, fx som et element i Landsplanredegørelsen. **DN** foreslår videre, at Grønt Danmarkskort også juridisk i planloven fremhæves som en national interesse på linje med planlægning i kystområderne og i hovedstadsregionen. **DN** foreslår yderligere, at der etableres tværkommunale fora med deltagelse af interessenter, som sikrer fremdriften i et Grønt Danmarkskort, og at der etableres et Nationalt Naturråd, som inspirerer og understøtter aktørerne og dokumenterer netværkets fremdrift. **KL** foreslår endvidere, at koordinering af den kommunale udpegning sker i et mindre antal lovfæstede kommunale netværk, der evt. kan udvides til at omfatte interessenter, når der skal udarbejdes kommuneplaner. **KL** peger i forlængelse heraf på, at bindende indsatser, som Natura 2000-indsatsen, eventuelt også kunne inddrages i sådanne fora, da Natura 2000-områderne udgør rygraden i Grønt Danmarkskort.

Jægerforbundet udtrykker bekymring for den generelle opfattelse af og definition på værdifuld natur, og fremhæver, at naturen i det åbne land udgør værdifulde levesteder for flora og fauna, som også bør prioriteres. Agerlandet skal således ikke forbigås, når og hvor, der er vilje til at foretage naturforbedrende tiltag uden for et Grønt Danmarks kort.

Naturstyrelsens bemærkninger:

For så vidt angår DN's ønske om kvantitative mål for, hvor stort et areal, der skal indgå i Grønt Danmarkskort er der lagt vægt på, at et Grønt Danmarkskort er en overordnet planlægningsramme, som kun kan realiseres, hvis myndigheder, interesseorganisationer, Naturfonden og lodsejere bidrager. Der er derfor ikke fastsat kvantitative mål.

For så vidt angår Jægerforbundets synspunkt bemærkes, at det er intentionen med Grønt Danmarkskort, at den fremtidige naturindsats skal målrettes og prioriteres indenfor udpegningen af Grønt Danmarkskort uden, at det dog udelukker en indsats for naturen, hvor den i øvrigt gør nytte.

For så vidt angår DN's ønske om, at fremdriften i realiseringen af Grønt Danmarkskort løbende evalueres bemærkes, at Naturstyrelsen i Landsplanredegørelser efter Grønt Danmarkskort er udpeget, vil medtage en evaluering i fremdriften af realiseringen af Grønt Danmarkskort. Dertil kommer, at kommunalbestyrelsen efter planloven er forpligtet til inden udgangen af den første halvdel af den kommunale valgperiode at offentliggøre en strategi for kommuneplanlægningen. Denne strategi skal bl.a. indeholde oplysninger om den planlægning, der er gennemført efter den seneste revision af kommuneplanen.

For så vidt angår DN's forslag om, at Grønt Danmarkskort skal fremgå af planlovens kapitel om landsplanlægning på linje med fx planlægning i kystområderne bemærkes, at den foreliggende model netop bygger videre på den eksisterende kommunale planlægning for dermed at sikre, at et Grønt Danmarkskort samtænkes med den eksisterende planlægning for naturinteresserne og kan basere sig på det fornødne lokalkendskab ude i kommunerne.

For så vidt angår DN's og KL's forslag om at etablere lokale fora eventuelt med deltagelse af interessenter, som kan bidrage til den lokale udpegnings af Grønt Danmarkskort bemærkes, at der i forvejen findes en række lokale og tværkommunale fora, som drøfter natur og planlovgivning. Det gælder fx kommunernes Grønne Råd, som typisk beskæftiger sig med bl.a. naturbenyttelse (adgang og friluftsliv i et bredt perspektiv), naturbeskyttelse (fredninger, naturpleje, naturgenopretning), planlægning af det åbne land, natur- og miljøformidling og grønne partnerskaber.

Særskilt i f.t. KL's forslag om, at indsats, der er bindende for myndigheder, som Natura 2000-indsatsen, eventuelt kunne inddrages i fora, som drøfter Grønt Danmarkskort, bemærkes, at der allerede i dag som foreskrevet i miljømålsloven foregår et samarbejde på tværs af kommunegrænser og myndighedsgrænser om opfølgning af indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne, og at der under hele planprocessen sker interessentinddragelse.

For så vidt angår DN's forslag om oprettelse af et Nationalt Naturråd bemærkes, at det ligger udenfor lovforslagets rammer, om der skal etableres et Nationalt Naturråd.

Øvrige bemærkninger

Landbrug og Fødevarer opfordrer generelt set miljøministeren til at foretage en revision af Natura 2000-udpegningerne, så arealer i omdrift tages ud af udpegningsen. Landbrug og Fødevarer peger som argument herfor på, at de eksisterende udpegninger i et vist omfang blev lavet ud fra andre forhold end de naturbeskyttelsesmæssige, herunder bl.a. linjeføringer og anden arrondering af områderne, og at der endvidere ikke på udpegningsstidspunktet var klarhed over konsekvenserne af udpegningerne.

Landbrug & Fødevarer anfører videre, at udpegnings af potentiel natur og udsigten til, at der etableres nye naturområder vil kunne få helt afgørende betydning for blandt andet husdyrbrug. Foreningen peger på ændringen af husdyrloven i 2011, hvor kravene til Natura 2000 områder og anden natur blev skærpet. Efter foreningens opfattelse indebærer loven blandt andet, at de specifikke ammoniakreduktionskrav blev ændret fra et krav om maksimale merdeposition til et krav om maksimal totaldeposition for en række naturtyper, og

samtidig blev langt flere naturarealer omfattet af konkrete eller vejledende lovkrav. **Landbrug og Fødevarer** anfører, at ammoniakreglerne kan blive en alvorlig hæmsko for udvikling af husdyrproduktionen, hvis der som en konsekvens af Grønt Danmarkskort kommer flere nye naturområder, eller hvis eksisterende små naturområder sammenbindes eller udvides.

Naturstyrelsens bemærkninger

Der henvises til styrelsens bemærkninger til L&Fs kommentarer til udpegningen af Grønt Danmarkskort, se under 2.1. Udpegningen af Grønt Danmarkskort ovenfor.

For så vidt angår Landbrug & Fødevarers synspunkter vedrørende Grønt Danmarkskorts indirekte betydning for administrationen af ammoniakreglerne i husdyrgodkendelsesloven og den tilhørende bekendtgørelse bemærkes, at Grønt Danmarkskort ikke medfører ændringer i sektorlovgivningen, herunder husdyrgodkendelsesloven og administrationen heraf. Det er på den baggrund Miljøministeriets vurdering, at udpegning af potentiel ny natur i medfør af Grønt Danmarkskort ikke i sig selv vil kunne udløse skærpede ammoniakkrav over for godkendelsespligtige husdyrbrug. For en uddybende beskrivelse af Grønt Danmarkskorts generelle betydning for erhvervsinteresserne henvises til høringsnotatets afsnit 2.6.

Ad 3. Forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer

Danmarks Naturfredningsforening, Akademiraadets Landskabsudvalg og Friluftsrådet bakker op om forslaget. **Landbrug & Fødevarer, Bæredygtigt Landbrug, Dansk Skovforening, Dansk Land- og Strandjagt og AGRINORD** er imod det foreslåede forbud.

3.1 Naturpleje

Landbrug & Fødevarer anfører, at der er risiko for naturpleje i form af høslæt og afgræsning i høj grad vil ophøre på de berørte arealer, hvilket bl.a. vil medføre tilgroning. **Landbrug & Fødevarer** anfører endvidere, at det er paradoksalt, at de arealer, der bliver omfattet af forbuddet, som udgangspunkt ikke vil være berettiget til at opnå tilskud til naturpleje efter landdistriktsprogrammet, da tilskudsmidlerne fra 2015 målrettes mod arealer med en relativt høj naturværdi (HNV-score større end eller lig med 5). **Dansk Skovforening** anfører, at mange skovenge danner grundlag for afgræsning og naturpleje. Væsentlige biologiske værdier på græsningsarealer vil gå tabt, hvis ikke arealer kan opretholdes med en tilstrækkelig næringsværdi for det afgræssende kvæg, da det kan føre til ophør af afgræsning. **KL** finder det relevant, at naturtilstanden på § 3-arealerne sikres ved, at der fastsættes regler, der forbyder eller begrænser muligheden for at gødske og sprøjte, og at det f.eks. kan ske i synergi med tilskud til naturpleje. Endvidere anfører **KL**, at en model kunne være, at der sideløbende med den foreslåede model indføres forhøjede tilskud til pleje af § 3-naturarealer. Dette kan ske over Landdistriktsprogrammet, hvor den eksisterende ordning kan målrettes sådanne arealer.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Naturstyrelsen er enig i, at det foreslåede forbud vil kunne have den konsekvens, at afgræsningen af visse arealer ophører som følge af at foderværdien bliver for lav til at opretholde den hidtidige drift. Det er som udgangspunkt bedst, hvis afgræsningen af engene kan fortsætte af hensyn til at sikre så gode forhold som muligt for de lyskrævende dyre- og plantearter. Men skulle der være arealer, hvor afgræsningen ophører, har DCE for Natur- og Landbrugskommissionen vurderet, at effekterne af fortsat gødskning og sprøjtning generelt vil være mere

alvorlige end effekterne af eventuelt ophørt afgræsning. Biodiversitetseffekten er således størst ved at ophøre med at gødske og sprøjte.

Landdistriktsprogrammets tilskudsordning til pleje af græs- og naturarealer vil fra 2015 blive justeret, så afgræsning af arealer, der ikke dyrkes, kan få et tilskud på 2.600 kr. pr. ha mod i dag 2.000 kr. pr. ha. Det er fortsat primært § 3-arealer, der er beliggende i Natura 2000-områder, der kan få tilskud via ordningen. Det forventes, at regeringen ved udgangen af 2014 har fastlagt fordelingen af landdistriktsmidlerne for programperioden 2016-2020.

En andel af de § 3-beskyttede arealer, der bliver berørt af forbuddet mod gødskning og sprøjtning og som er beliggende udenfor Natura 2000-områderne vil ikke umiddelbart kunne opnå tilskud efter landdistriktsprogrammet efter de nuværende ordninger. Det foreslåede forbud mod gødskning og sprøjtning skal medvirke til at forbedre naturtilstanden på de beskyttede arealer.

3.2 Udtagelse af arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr fra forbuddet mod gødskning

Økologisk Landsforening finder det rimeligt at fritage de økologiske producenter fra forbuddet mod gødskning, såfremt arealerne afgræsses, fordi økologisk drift gør en forskel for miljøet generelt og for de pågældende § 3-beskyttede arealer, når arealerne i tilknytning til § 3-beskyttede arealerne bliver drevet økologisk. Økologisk Landsforening noterer, at det fremgår, at ministeren kan fastsætte krav til husdyrtætheden på arealer, der fritages fra forbuddet. Foreningen anfører, at det er meget vigtigt, at disse krav rummer mulighed for, at landmanden kan tage hånd om sine dyr. Økologisk Landsforening anfører endvidere, at selvom foreningen kan bakke op om, at økologer fritages fra forbuddet mod gødskning, vil foreningen gerne præsentere et alternativ som består i en ændring af harmonireglerne, sådan at § 3-beskyttede arealer, der afgræsses, kan indgå direkte i opgørelsen af harmoniarealet. **Danmarks Naturfredningsforening** foreslår, at arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr, ikke undtages fra forbuddet mod gødskning, men at arealerne i fremtiden skal kunne regnes med i en bedrifts harmoniareal, forudsat at arealerne afgræsses, og at de på nuværende tidspunkt indregnes i bedriftens harmoniareal. **Friluftsrådet** er af den opfattelse, at et sådan forbud bør gælde alle § 3-beskyttede arealer og stiller sig undrende over for, at der lægges op til at undtage arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr. **Dansk Skovforening** savner naturmæssige begrundelser for, at ministeren kan undtage arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr fra forbuddet mod gødskning. Lovforslaget bør ikke favorisere en bestemt landbrugsmæssig driftsform på bekostning af en anden, når den naturmæssige effekt af de forskellige driftsformer er ens. **Landbrug & Fødevarer** finder det konstruktivt, at regeringen gerne vil fremme den økologiske produktion, men mener at dette bør ske på anden vis end ved restriktioner for det konventionelle landbrug. Landbrug & Fødevarer anfører hertil, at afgræsning med konventionelt kvæg har samme positive effekt som afgræsning med økologisk kvæg. **Bæredygtigt Landbrug** anfører, at undtagelsen af arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr, fra forbuddet mod gødskning udgør diskrimination.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Som det fremgår af udkastet til lovforslag foreslås undtagelsen af arealer, der anvendes til afgræsning for økologiske husdyr på baggrund af regeringens målsætning for økologisk jordbrug og de særlige krav, der stilles til at dyrene går ude og græsser en stor del af året, hvorfor der er et særligt behov for

opretholdelse af en tilstrækkelig foderproduktion på disse arealer. Undtagelsen er altså ikke begrundet i naturhensyn.

Der er ikke på nuværende tidspunkt planer om at ændre i reglerne om harmonikrav til husdyrbrug. Det vil fortsat med de nuværende regler være således at arealer, hvor man ikke må eller i praksis kan udbringe husdyrgødning, ikke kan medregnes som harmoniarealer. Dog sådan, at husdyrgødning afsat på arealer uden gødningskvote kan fraregnes i harmoniregnskabet. For økologiske bedrifter betyder det, at hvis bedriften får lov til at udbringe husdyrgødning på deres § 3-arealer, så vil disse stadig kunne medregnes fuldt ud som harmoniarealer. Miljøstyrelsen vurderer, at en ændring af harmonireglerne er uhensigtsmæssig, da det vil medføre væsentlig administrativ usikkerhed om generelle regler.

3.3 Dispensation fra forbuddet mod sprøjtning

Danmarks Naturfredningsforeningen ønsker, at invasive arter så vidt muligt skal bekæmpes med andre midler end sprøjtning. **Landbrug & Fødevarer** og **Bæredygtigt Landbrug** anfører, at sprøjtning til bekæmpelse af invasive arter som kæmpebjørneklo og flyvehavre ikke bør kræve dispensation.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Forbuddet mod at foretage tilstandsændringer i § 3 betyder, at der allerede i dag er krav om dispensation til sprøjtning i det omfang der ikke er tale om hidtidig lovelig drift, idet sprøjtning til bekæmpelse af bestemte arter vil medføre en tilstandsændring på arealet. Efter de gældende regler vurderer kommunalbestyrelsen i det konkrete tilfælde, om der kan meddeles dispensation til sprøjtning, herunder i hvilket omfang og på hvilken måde sprøjtning kan foretages. Kommunalbestyrelsen vurderer ligeledes, om andre bekæmpelsesmetoder er mere hensigtsmæssige end sprøjtning i det konkrete tilfælde, og om disse derfor i stedet skal anvendes. Med den foreslåede bestemmelse er der lagt op til, at denne praksis fortsættes.

3.4 Økonomi

Bæredygtigt Landbrug mener, at vurderingen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser af det foreslåede forbud er for optimistiske. **Bæredygtigt Landbrug** og **Landbrug & Fødevarer** mener, at det foreslåede forbud vil have betydning for mere end 35.000 ha, og at oplysninger om jordværditab bør fremgå af lovforslagets bemærkninger, da det bl.a. har betydning for fremtidige finansieringsmuligheder. **Landbrug & Fødevarer** henviser til Videncentret for Landbrug, som har beregnet et årligt driftstab på op til 5.000 kr. pr. ha og et gennemsnitligt tab på 1.500 kr. pr. ha, og at 45.000 ha vil være berørt af forbuddet. **Økologisk Landsforening** finder det rimeligt, at staten sikrer, at det er muligt at blive økonomisk kompenseret, med et naturplejetilskud, for det tab, som forbuddet medfører i form af ophør af retten til Økologisk Arealtilskud.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Københavns Universitet ved Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO) har foretaget vurderingen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser. IFRO konkluderer, at indkomsttabet fra de berørte arealer primært er knyttet til den manglende mulighed for at gøde arealerne. Konsekvensen af forbuddet mod at sprøjte, vurderer IFRO som værende af begrænset betydning ifm. driftstab. IFRO vurderer, at der ved en tilførsel på 130 kg N/ha, som er den N-norm langt størstedelen af arealerne har (afgrødekode 252), vil være et driftstab på gennemsnitlig 1.000 kr./ha. Der findes imidlertid også arealer med

kvælstofnormer på op til 312 kg N/ha. For disse arealer vurderer IFRO, at driftstabet vil kunne være på op til 2.157 kr./ha. Naturstyrelsens vurdering er generelt, at tildeling af gødningsmængder på op til 312 kg N/ha eller mere ikke er foreneligt med tilstedeværelsen af § 3-beskyttet natur. Det vurderes endvidere ikke at være sandsynligt, at det i sådanne tilfælde kan gøres gældende, at der er tale om en hidtidig lovlig drift (som skal have været til stede ved lovens ikrafttræden tilbage i 1992). Har arealet været tildelt så store mængder gødning på daværende tidspunkt, er det ikke sandsynligt, at arealet dengang har levet op til de kriterier i naturbeskyttelsesloven, som ligger til grund for den vejledende § 3-registrering. Ud over driftstabet kan forbuddet mod gødskning medføre tab af harmoniareal, som IFRO har vurderet vil medføre en omkostning på op til 480 kr./ha i øget forpagtningsafgift i de områder, hvor husdyrtætheden er større end 1,0 dyrenhed pr. hektar. På baggrund af Naturstyrelsens estimater vil omkostningen være aktuel på ca. 40 pct. af de berørte arealer.

I beregningen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser har Naturstyrelsen indledningsvis estimeret, hvor mange hektar § 3-natur, der bør regnes et potentielt erhvervsøkonomisk tab for. Estimatet på ca. 35.000 ha, der fremgår af lovforslaget, som har været sendt i høring, er baseret på de data, som på daværende tidspunkt (ultimo 2013) var tilgængelige. Ultimo november 2014 forelå der imidlertid opdaterede data for de vejledende registrerede § 3-områder på baggrund af Naturstyrelsens § 3-registreringsprojekt, hvor der er foretaget en landsdækkende gennemgang og registrering af de § 3-beskyttede naturtyper. Naturstyrelsen har på den baggrund opdateret beregningen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Analyserne er foretaget på baggrund af NaturErhvervstyrelsens (markkort-)data fra 2013, som indeholder oplysninger om, hvilken afgrødetype der er anmeldt for de enkelte arealer ifm. ansøgning om landbrugsstøtte. Til hver afgrødetype knytter der sig en kvælstofnorm. Da der ikke findes tilgængelige landsdækkende data for tildelingen af gødning på mark-niveau, er kvælstofnormen lagt til grund for, at arealet potentielt tildeles gødning, og at et forbud mod gødskning dermed vil kunne have en erhvervsøkonomisk konsekvens. Markkort-datasættet er derefter blevet sammenkørt med data fra ultimo november 2014 over de vejledende registrerede § 3-beskyttede arealer (opdaterede data fra § 3-registreringsprojektet).

Der er lagt til grund for analysen, at der i forvejen gælder et forbud mod at gøde naturtyperne hede og mose (jf. bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven) og i praksis også overdrev¹, hvorfor disse naturtyper er udeladt af beregningen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser. Ligeledes er randzonearealer (data fra ultimo 2014) ikke regnet med, da der også her gælder et forbud mod at gøde. Økologiske arealer anvendt til afgræsning er også udeladt, da disse arealer i lovforslaget foreslås undtaget, hvorfor forbuddet ikke vil medføre et driftstab på disse arealer. Endelig er visse afgrødetyper udeladt af analyserne, da disse ikke er forenelige med, at der skulle være beskyttet § 3-natur (fx vårbyg og vinterhvede) samt arealer omfattet af Tøndermarksloven, som jf. lovforslaget er undtaget fra forbuddet.

Driftstabet vil kunne medføre et tab i jordværdi. Miljøministeriet har beregnet det potentielle jordværditab til at være 1,17 mia. kr. Beregningen bygger på en

---

¹ Selve eksistensen af denne naturtype er som udgangspunkt ensbetydende med, at der ikke hidtil har været gødsket, og derved er der heller ikke en hidtidig lovlig drift at fortsætte på arealet.

tilbagediskontering af de fremtidige årlige driftstab på 1.300 kr./ha (de 47,1 mio. kr. divideret med de 36.400 ha) samt forventningen om, at ændringen vil berøre et areal på 36.400 ha. I beregningen er anvendt en kalkulationsrente på 4 %. IFRO har bekræftet, at dette i deres øjne er en korrekt måde at beregne jordværditabet på. I forlængelse heraf har IFRO anført, at det berørte areal udgør ca. 1 % af landbrugsarealet, og at den samlede reduktion i landbrugets kapitalværdi udgør omkring 0,33 %. Dette vurderer IFRO er et begrænset tab, selvom det for nogle bedrifter kan have en større betydning, hvilket Naturstyrelsen også anerkender. Såfremt der er tale om bedrifter, der rammes atypisk hårdt, hvorved konsekvenserne af forbuddet kan få karakter af ekspropriation, vil der for disse bedrifter være mulighed for at søge om dispensation eller at få erstatning.

Disse tab skal imidlertid sammenholdes med de gevinster som erhvervet har fået i forbindelse med en række vækstinitiativer, som regeringen har taget, herunder aftale om Vækstplan for Fødevarer, som regeringen indgik med Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Konservative. Regeringen understregede i forbindelse med fremlæggelsen af den politiske aftale, at der udestod en opfølgning på Natur- og Landbrugskommissionens naturanbefalinger, sådan at opfølgningen blev afbalanceret, som det var hensigten fra Natur- og Landbrugskommissionen. Det er denne opfølgning, der sker nu.

Fsva. mulighederne for naturplejetilskud vil Landdistriktsprogrammets tilskudsordning til pleje af græs- og naturarealer fra 2015 blive justeret, så græsning af arealer, der ikke dyrkes, kan få et tilskud på 2.600 kr. pr. ha mod i dag 2.000 kr. pr. ha. Det er fortsat primært § 3-arealer i Natura 2000-områder, der kan få tilskud via ordningen. Det forventes, at regeringen ved udgangen af 2014 har fastlagt fordelingen af landdistriktsmidlerne for programperioden 2016-2020.

3.5 Ekspropriation

Dansk Skovforening stiller sig uforstående overfor, at eventuelle tilfælde af ekspropriation ikke vurderes ud fra de økonomiske konsekvenser på den enkelte ejendom, og ønsker oplyst, hvilke andre kriterier end de økonomiske, der skal være afgørende for vurderingen. **Danmarks Naturfredningsforening** ønsker, at det præciseres i lovforslaget, hvornår der er tale om ekspropriationslignende situationer. **Landbrug & Fødevarer** og **Bæredygtigt Landbrug** anfører, at det foreslåede forbud mod gødsugning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer udgør ekspropriation, herunder fordi forslaget medfører, at de berørte arealer ikke længere vil kunne drives i landbrugsmæssig sammenhæng, da afgræsning ikke længere vil være rentabel.

Naturstyrelsens bemærkninger:

I vurderingen af om en lodsejer bliver ramt på en måde af det foreslåede forbud, så der er tale om ekspropriation, indgår en række forhold, herunder hvilke økonomiske konsekvenser forbuddet vil have i det konkrete tilfælde og om bedriften rammes væsentligt anderledes af forbuddet end andre bedrifter.

Det er ikke muligt på forhånd at liste op, hvilke kriterier og hensyn der vil indgå, da der efter grundlovens ordning er tale om en konkret vurdering af den enkelte sag. De økonomiske virkninger vil dog altid indgå som et væsentligt element i denne vurdering.

3.6 Afgørelse om dispensation i konkrete tilfælde af ekspropriation

Landbrug & Fødevarer og **Dansk Skovforening** ønsker, at eventuelle dispensationer skal være tidsbegrænsede. **Friluftsrådet** er bekymret for, om bemyndigelsesbestemmelsen i den foreslåede § 3a, stk. 3, vil give ministeren fri adgang til at dispensere fra forbuddet. Friluftsrådet anbefaler, at dispensationsadgangen kun benyttes i ganske særlige tilfælde og i yderst begrænset omfang, samt at bestemmelsen gøres tidsbegrænset til en overgangsperiode på 5 eller 10 år. **Økologisk Landsforening** anfører, at det er væsentligt, at ministeren, i tilfælde af at de § 3-beskyttede arealer udgør en betydelig del af bedriften, udnytter muligheden for at dispensere for forbuddet mod gødskning, idet det ellers vil have karakter af ekspropriation. **Bæredygtigt Landbrug** mener ikke, at rækkevidden af bemyndigelsen til, at ministeren kan fastsætte regler om dispensation er beskrevet godt nok. Fordelingen mellem stat og kommuner er uklar.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Bemærkningerne til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse om, at dispensationer skulle kunne gøres tidsbegrænsede til f.eks. 10 år er udgået af udkastet til lovforslag. Dispensation som følge af, at forbuddet har karakter af ekspropriation, vil derfor være tidsbegrænsede.

Som det fremgår af lovforslaget bemærkninger er det alene tanken at anvende dispensationsmuligheden i sager, hvor forbuddet har karakter af ekspropriation. Det er i øvrigt fortsat kommunalbestyrelsen, der har kompetencen til at afgøre om et areal er omfattet af § 3.

3.7 Forbuddet mod gødskning

Danmarks Jægerforbund anfører, at det er forbundets klare opfattelse, at fodring af ænder ikke skal betragtes som gødskning. **Danmarks Naturfredningsforening** ønsker, at forbuddet mod gødskning skal omfatte indirekte gødskning af søer ved udsætning af andehold i søer. **Bæredygtigt Landbrug** henviser til lovforslagets bemærkninger om, at forbuddet ikke omfatter gødning afsat direkte på arealet fra græssende dyr, i det omfang det sker i overensstemmelse med hidtidig lovlig drift og ikke medfører en tilstandsændring. I denne forbindelse ønskes bekræftet, at hidtidig lovlig drift kan fortsættes også, når det medfører en tilstandsændring, da det er driften der er beskyttet.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Naturstyrelsen bemærker, at fodring af ænder ikke skal anses som gødskning i den foreslåede bestemmelses forstand. Naturstyrelsen har ikke fundet anledning til at udvide forbuddet til også at omfatte indirekte gødskning af søer som følge af udsætning af andehold. Naturstyrelsen bemærker hertil, at i det omfang udsætning af andehold i en § 3-beskyttet sø vil medføre en tilstandsændring i søen, herunder som følge af fodring, kan dette kun finde sted efter dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Det er ikke den hidtidige lovlige drift der er beskyttet. Efter § 3 må der ikke foretages tilstandsændringer på de beskyttede arealer. At hidtidig lovlig drift kan fortsættes betyder, at den drift, der foregik da arealet blev omfattet af beskyttelsen, kan fortsættes i samme omfang og på samme måde fordi dette netop ikke vil medføre en tilstandsændring.

3.8 Forbuddet mod sprøjtning

Landbrug & Fødevarer mener, at udsagnet om, at belastningen med sprøjtemidler er steget med 35 % i perioden 2007-2011 er unuanceret, og

Bæredygtigt Landbrug ønsker en redegørelse for, hvor oplysningerne stammer fra. Bæredygtigt Landbrug ønsker endvidere oplyst, om lovforslagets bemærkning om, at en afgift skal fremme anvendelse af mindre belastende sprøjtemidler betyder, at der er en ny afgift på vej. Endelig ønskes oplyst, hvordan der skelnes mellem belastende og ikke-belastende sprøjtemidler, når der kun godkende midler, der ikke skader miljøet. Bæredygtigt Landbrug spørger, hvorfor der ikke henvises til pesticidforordning i lovforslagets bemærkninger om forbuddets omfang.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Det fremgår af Regeringens sprøjtemiddelstrategi fra februar 2013, Beskyt vand, natur og sundhed Sprøjtemiddelstrategi 2013-2015, at sprøjtemidlernes belastning i Danmark er steget med 35 % siden 2007. Se link:

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/sproejtemidler/sproejtemiddelstrategi-2013-2015/>

I bemærkninger i udkastet til lovforslag er det præciseret, så det fremgår, at den afgift der henvises til er en ændring af den oprindelige pesticidafgift, som medfører at afgiften på de enkelte midler differentieres efter midlernes belastning af sundhed og miljø. Ændringen af afgiften er sket. Der er således ikke tale om en kommende afgift eller afgiftsændring.

3.9 Øvrige bemærkninger

Danmarks Naturfredningsforening er helt uforstående overfor forbuddets meget sene ikrafttrædelse. Foreningen mener ikke, at der er sagligt begrundede hensyn for, at udskyde datoen for ikrafttræden med 2 år, sammenholdt med naturplanens overordnede målsætninger for naturen i Danmark. Foreningen foreslår derfor, at man af hensyn til den kommende dyrkningssæson fastsætter ikrafttrædelsesdatoen for forbuddet til 1. september 2015.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Det foreslås, at forbuddet træder i kraft den 1. september 2017 for at give lodejerne, i særdeleshed landbruget, mulighed for at indrette sig på forbuddet, herunder at finde anden afsætning til den husdyrgødning, der hidtil har været udbragt på de § 3-beskyttede arealer.

Bæredygtigt Landbrug anfører, at formanden for Natur- og Landbrugskommissionen lagde vægt på, at kommissionens anbefalinger skulle udmøntes samtidig, men at stramningerne nu indføres først.

Miljøministeriets bemærkninger:

Regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Konservative fremlagde i foråret 2014 aftale om Vækstplan for Fødevarer, som bl.a. fulgte op på anbefalingerne fra Vækstteam for Fødevarer og samtidig understøttede en række af Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger om vækst og udvikling i landbruget.

Regeringen understregede i forbindelse med fremlæggelsen af den politiske aftale, at der udestod en opfølgning på Natur- og Landbrugskommissionens naturanbefalinger, sådan at opfølgningen blev afbalanceret, som det var hensigten fra Natur- og Landbrugskommissionen. Det er denne opfølgning, der sker nu.

Landbrug & Fødevarer anfører, at det foreslåede forbud vil gribe ind i den hidtidige praksis og derfor medføre tilstandsændringer på de berørte arealer med henblik på at skabe anden natur end den, der oprindeligt blev beskyttet.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Det foreslåede forbud vil give en bedre beskyttelse af de arealer, der er omfattet af § 3 og som i dag gødskes og sprøjtes ved at give bedre betingelser for de kvælstoffølsomme arter, der er karakteristiske for de beskyttede naturtyper.

Landbrug & Fødevarer anfører, at det ligger udenfor formålet med naturbeskyttelsesloven og § 3 "at sikre en væsentlig forbedring af biodiversiteten på de beskyttede naturområder".

Naturstyrelsens bemærkninger:

Det foreslåede forbud ligger inden for naturbeskyttelseslovens formål som bl.a. omfatter beskyttelse af naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og forbedring, genoprettelse og tilvejebringelse af områder der er af betydning for vilde dyr og planter. Der er foretaget sproglige tilretninger i bemærkningerne i udkastet til lovforslag, så dette fremgår mere klart.

Landbrug & Fødevarer anfører, at det er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at de § 3-beskyttede arealer alene er vejledende registreret, og at lodsejer ikke informeres, når der vejledende registreres § 3-beskyttet natur på lodsejerens arealer.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Det foreslåede forbud er en forenkling af den gældende retstilstand, hvorefter de arealer der ikke har en hidtidig lovlig drift i form af gødskning og sprøjtning allerede er omfattet af et forbud. § 3-beskyttelsen indtræder, når de biologiske kriterier for, at der er tale om en af de beskyttede naturtyper, er opfyldt. Der sker således ikke en ændring i det retssikkerhedsmæssige grundlag for § 3-beskyttelsen.

Landbrug & Fødevarer anfører, at det er vigtigt, at den reducerede kvælstofudvaskning som følge af forbuddet godskrives i det samlede indsatskrav vedrørende kvælstofudledning fra landbruget.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Den reducerede kvælstoftilførsel, som følge af et forbud mod gødskning på alle § 3-beskyttede arealer, indgår i kvælstofindsatsen i 2. generation af vandområdeplanerne. Det præcise omfang af effekten vil afhænge af placeringen af de berørte § 3-arealer, da det kun er i del af landet, at der er et kvælstofindsatsbehov i forhold til vandplanerne. Der bliver taget højde for reduktionen i kravene til landbruget.

Landbrug & Fødevarer og AGRINORD anfører, at fremstillingen af DCE's oplysninger om en forventet reduktion i artsantallet på 44 % over en kort årrække ved en årlig tilførsel på 130 kg./N/ha/år er unuanceret og fagligt problematisk. **AGRINORD** anfører endvidere en lang række kritikpunkter til DCE og IFRO's faglige vurderinger, som er udarbejdet til Natur- og Landbrugskommissionen.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Der er foretaget sproglige præciseringer i udkastet til lovforslag fsva. de 44 %, så det fremgår tydeligere af DCE's konklusion, at der er en negativ sammenhæng mellem tilførsel af kvælstof ud over tålegrænsen og tab af artsrigdom, generelt. Dette udsagn giver ikke svar på, hvor stor den forventede effekt vil være af at et

ophør med at gøde og sprøjte de § 3-beskyttede arealer. Det ændrer ikke på vurderingen af, at et forbud mod gødskning og sprøjtning, vil have en væsentlig positiv effekt på biodiversiteten. Studier fra Danmark og fra udlandet viser, at der vil kunne gå fra ca. 5-15 år (evt. længere) før et tidligere intensivt drevet areal opnår samme naturkvalitet, som et ugødet naturareal afhængigt af de lokale forhold, herunder mulighederne for indvandring af planter og dyr fra tilstødende arealer samt af hvor intensivt arealet tidligere er blevet gødet og sprøjtet og af mulighederne for pleje af arealet. Effekten af at ophøre med at gøde og sprøjte § 3-arealerne vil dog kunne konstateres umiddelbart og medføre forbedringer af naturkvaliteten år for år, og vil dermed medvirke til at stoppe biodiversitetstilbagegangen.

Landbrug & Fødevarer og **Bæredygtigt Landbrug** anfører, at forbuddet har betydning for eksisterende miljøgodkendelser.

Miljøministeriets bemærkninger:

For landmænd med en miljøgodkendelse eller tilladelse efter husdyrbrugloven (godkendelse eller tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug), kan forbuddet mod gødskning medføre, at de ikke har tilstrækkelig udbringningsareal, herunder til overholdelse af vilkår i godkendelsen/tilladelsen. I sådanne tilfælde har landmanden pligt til at anmelde nye arealer til kommunen. Er arealerne mere sårbare, end de arealer de udskiftes med, kan det medføre krav om tillægsgodkendelse. I den forbindelse kan det blive nødvendigt for landmanden at finde andre udbringningsarealer, afsætte mere husdyrgødning til andre bedrifter eller biogasanlæg eller anvende flere virkemidler som f.eks. flere efterafgrøder.

AGRINORD har på vegne af 5 lodsejere anført, at arealer, som lodsejerne har købt af NaturErhvervstyrelsen med overtagelse den 28. februar 2014, vil falde betydeligt i værdi ved indførelse af det foreslåede forbud, idet en stor del af arealerne vil blive berørt af forbuddet, da der er tale om § 3-beskyttede engarealer med en hidtidig lovlig drift med gødskning.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Naturstyrelsen anser dette hørings svar som en henvendelse om en konkret sag mellem en række lodsejere og NaturErhvervstyrelsen vedrørende jordsalg. Naturstyrelsen har derfor efter aftale med NaturErhvervstyrelsen videregivet henvendelsen til NaturErhvervstyrelsens besvarelse.

Ad 4. Vejledende bødeniveau for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven

Danmarks Naturfredningsforening bakker op om forslaget og hilser forslaget om øget bødeniveau og ensartet praksis for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven meget velkomment. Et øget bødeniveau har længe været tiltrængt, og understøtter desuden Naturplanens grundlæggende intention om at gøre en reel forskel for Danmarks natur. **KL** finder det relevant, at bødeniveauet moderniseres og dermed hæves. Det vil i højere grad bringe niveauet i overensstemmelse med lignende overtrædelser indenfor anden lovgivning.

Friluftsrådet er tilfreds med, at lovforslaget lægger op til at følge Natur- og Landbrugskommissionens anbefaling om at skærpe bødeniveauet for overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3. Friluftsrådet ønsker, at der ved lovens administration skal lægges vægt på den betydning, som et areal på grund af sin beliggenhed kan have for almenheden. Rådet ønsker i denne forbindelse at pege på, at Naturbeskyttelseslovens bl.a. har til formål at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen, og at en hindring af dette kan inddrages i

forbindelse med straffeudmålingen. Endvidere er Friluftsrådet tilfreds med, at der i lovbemærkningerne redegøres for, at minimumsniveauet på 5.000 kr. for privates henkastning af affald i naturen ikke er møntet på f.eks. små mængder skovtursaffald, og at et bødeniveau i sådanne tilfælde anses for passende at være på 1.000 kr. **Landbrug & Fødevarer** og **Bæredygtigt Landbrug** er imod forslaget om et hævet vejledende bødeniveau for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3.

4.1 Det foreslåede vejledende bødeniveau for overtrædelser af § 3

Landbrug & Fødevarer mener, at det foreslåede vejledende niveau er for højt, når mange overtrædelser sker i god tro og arealer alene er vejledende registreret. Det anføres, at i sager om oprensning af vandløb, at det i praksis kan være vanskeligt at afgrænse, hvad der må anses som sædvanlig vedligeholdelse. Landbrug & Fødevarer mener derfor, at der ikke skal være tale om så høje bøder i førstegangstilfælde, hvis overtrædelserne er sket ved simpel uagtsomhed. **Bæredygtigt Landbrug** anfører, at jo højere straffe, der idømmes, desto mere intens bør prøvelse og dokumentation være. De foreslåede skærpede straffe er efter Bæredygtigt Landbrugs mening ikke proportionale og bør derfor helt fjernes. Bæredygtigt Landbrug finder det endvidere urimeligt, at landmænd skal straffes for simpel uagtsomhed.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Udkastet til lovforslag indeholder et vejledende bødeniveau for overtrædelser af § 3. Det følger af straffelovens § 19, at der kan straffes for uagtsomme overtrædelser af naturbeskyttelsesloven. Et vejledende bødeniveau på 20.000 kr. for overtrædelser af § 3 svarer til niveauet i miljøbeskyttelsesloven for overtrædelser af bestemmelserne om forurening af grundvand, vandløb, søer og havet. Det er vurderet, at det er et passende vejledende bødeniveau. Det er domstolene, der vurderer beviserne og fastsætter bødestraffen i konkrete sager efter at have vurderet overtrædelsens karakter og eventuelle skærpene eller formildende omstændigheder.

Oprensning af vandløb i overensstemmelse med kravene i vandløbslovens § 27 eller i et regulativ betragtes som sædvanlig vedligeholdelse og kan ske uden dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

4.2 den foreslåede ændring af naturbeskyttelseslovens § 89

Landbrug & Fødevarer og **Dansk Skovforening** anser bestemmelsen om, at det vil være en skærpene omstændighed, hvis overtrædelserne er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv for at være unuanceret. Det bør være karakteren af skaden, der er afgørende for bødestraffens størrelse. Det anføres hertil, at det vil kunne være et selvstændigt skærpene element, hvis overtrædelserne i erhvervs-mæssigt øjemed er sket med det formål at sikre en økonomiske gevinst. **Bæredygtigt Landbrug** spørger til, hvorfor det er en skærpene omstændighed, at en overtrædelse sker som led i udøvelsen af et erhverv. **Friluftsrådet** anbefaler, at det vejledende bødeniveau for sammenlignelige overtrædelser på hhv. miljøbeskyttelses- og naturbeskyttelseslovens område ensrettes, og at det fastholdes, at det skal betragtes som en skærpene omstændighed, at en overtrædelse er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv, og at der ved bødeudmålingen skal tages hensyn til naturbeskyttelseslovens formål.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Det foreslås, at der i naturbeskyttelseslovens § 89 indsættes et nyt stykke 5 med samme ordlyd som miljøbeskyttelseslovens § 110, stk. 5. Forslaget skal sikre et ensartet strafgrundlag i de to love.

Det må forventes, at personer, der udøver erhvervsvirksomhed har sat sig ind i gældende regler på det pågældende erhvervs område, og at disse personer har en særlig viden på området. Der bør derfor kunne stilles særlige krav til agtpågivenhed hos personer, der udøver erhvervsvirksomhed.

Det er op til domstolene at vurdere en sags konkrete omstændigheder og ud fra denne vurdering fastsætte en passende straf. Det bemærkes, at de foreslåede bødestørrelser i forslaget til ændring af naturbeskyttelsesloven er vejledende for domstolene.

4.3 Øvrige bemærkninger

Bæredygtigt Landbrug henviser til lovforslaget bemærkninger om, at Naturstyrelsen har indhentet 32 bødeforlæg og domme i perioden 2011 og frem til og med 2011 og spørger, om der er tale om en periode eller et år, og hvorfor netop år 2011 er valgt.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Naturstyrelsen har modtaget 32 afgørelser fra Rigsadvokaten om straf ved bødeforlæg eller dom. Afgørelserne er fra perioden 2011-2013. Dette er præciseret i udkastet til lovforslag. Naturstyrelsen har indhentet afgørelser fra en periode på 3 år for at få et indblik i sanktionsniveauet for overtrædelser af naturbeskyttelseslovens § 3.

Danmarks Jægerforbund stiller sig særdeles kritisk overfor, at foranstaltninger til jagt særligt skal fremhæves i lovbemærkningerne som værende af negativ indflydelse på den beskyttede natur. Det er forbundets opfattelse at formuleringen i lovbemærkningerne væsentligt skærper gældende lovgivning, hvilket ikke kan accepteres.

Naturstyrelsens bemærkninger:

Foranstaltning til jagt vil efter omstændighederne kunne være i strid med forbuddet mod tilstandsændringer i naturbeskyttelseslovens § 3. I de tilfælde vil foranstaltningerne kun kunne ske efter dispensation.

Der er foretaget en sproglig præcisering i udkastet til lovforslag, så det fremgår tydeligere, at der er tale om en opstilling af eksempler på foranstaltninger, der kan udgøre en overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3.